

HYVINVOINTIRAPORTTI

2024

ja yhteenveto valtuustokaudesta

2021–2025

Kangasniemi

Sisällys

1 JOHDANTO.....	3
2 INDIKAATTORITIEDOT.....	3
2.1 TEA-viisari	3
2.2 HYTE-kertoimen tulosindikaattorit.....	4
2.3 HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit	6
2.3.1 Kuntajohto	7
2.3.2 Perusopetus.....	8
2.3.3 Liikunta	9
2.3.4 Kulttuuri.....	10
2.3.5 HYTE-kertoimen toteuma	10
3. HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI VUODEN 2024 OSALTA	11
Painopiste 3.1 Arjen turvallisuuden edistäminen	11
Painopiste 3.2 Hyvän elämän edellytysten luominen	15
Painopiste 3.3 Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen.....	20
3.4 Kunnassa toteutettuja yleistä hyvinvointia, turvallisuutta ja esteettömyyttä edistäviä toimenpiteitä ja toimintoja, jotka kohdistuvat kaikenikäisiin.....	23
3.5 Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi vuonna 2024	24
4 HYVINVOINTIKERTOMUKSESTA NOUSEVAT KOKO VALTUUSTOKAUTTA KOSEKVA HUOMIOT JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET.....	25
5 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT	26
6 RAPORTIN VALMISTELUN AIKANA KUULTUJA ASIAANTUNTIJOITA.....	27
7 KERTOMUKSEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN.....	27

1 JOHDANTO

Kuntien tulee laatia valtuustokaudelle hyvinvointikertomus- ja suunnitelma yhteistyössä eri toimialojen kanssa. Hyvinvointikertomuksen on tarkoitus toimia kunnassa johtamisen työvälineenä, poliittisen päätöksenteon tukena sekä strategiatyön perustana. Valtuusto hyväksyy laajan **hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman** kerran valtuustokaudessa.

Valtuustolle raportoidaan vuosittain kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutuneista toimenpiteistä. Tämä asiakirja on Kangasniemen kunnan vuosiraportti 2024 sekä valtuustokauden 2021-2025 valtuustokauden raportti.

Kunnan lakisääteisiä tehtäviä ovat hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä ehkäisevä päihdetyö kuntatasolla siltä osin, kun tämä tehtävä sisältyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin. Kunnan tehtäviin kuuluu myös yhteistyön tekeminen hyvinvointialueen kanssa. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612 / 2021.)

2 INDIKAATTORITieto

Indikaattoritieto on koottu yhteistyössä monialaisen hyvinvointityöryhmän kanssa.

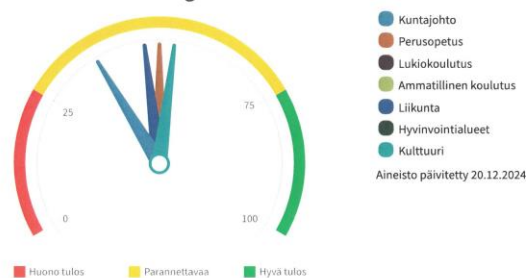
TEAviisari on työväline kunnille. Se on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä, joka tukee kuntien ja alueiden terveydenedistämistyön suunnittelua ja johtamista. Palveluun kootaan säännöllisesti tiedot suoraan kunnista ja tilastoista. TEAviisari tuo esille kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. TEA-termillä tarkoitetaan yhteisön terveydenedistämisaktiivisuutta. (TEAviisari 2022, THL 2022.)

Kunnille on otettu vuoden 2023 alusta käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen.

2.1 TEA-viisari

TEAviisari mittaa kuntien terveydenedistämisaktiivisuutta seitsemältä toimialueelta. Nämä ovat hyvinvointialueet, kuntajohto, perusopetus, lukiokoulutus, ammatillinen koulutus, liikunta ja kulttuuri. Alla oleva kuva antaa yleiskuvan terveydenedistämisaktiivisuudesta. Tarkemmat Teaviisarin vertailutiedot löytyvät [Tulokset - TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

Kaikki sektorit : Kangasniemi 2024

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Kaikki sektorit	48	74	68	67	70
Kuntajohto	37	84	85	84	83
Perusopetus	50	68	73	67	64
Lukiokoulutus	..	..	70	69	65
Ammatillinen koulutus	..	..	..	..	64
Liikunta	47	78	55	35	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	..	59
Kulttuuri	53	71	57	78	72

Arviointi

Tea-viisari osoittaa, että Kangasniemen kunnassa hyvinvointityön kokonaisuudessa on vielä kehitettävää. Kuntajohdon prosesseissa tulee kiinnittää huomiota hyvinvointityön näkyvyyteen strategioissa, päätöksenteossa sekä taloussuunnittelussa. Myös kuntalaisten osallisuutta päätöksentekoprosesseissa tulee kehittää. Lisäksi kuntajohdon osalta terveyden ja hyvinvoinnin organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa tulee avata enemmän.

Perusopetuksessa on käytössä pitkät välitunnit ja erityisesti yläkoulussa koulunuorisotyötä on lisätty. Nuorisotoimi on panostanut myös alakoulu/yläkoulu väliseen nivelvaihteyöhön 5.-6. -luokkalaisille järjestetyn Junnuklubin myötä. Nuorisotoimi on jalkautunut myös alakouluille osallistumalla erilaisiin tapahtumiin, jolloin tavoitteena on tutustua jo alakouluikäisiin. Nuorisotoimi tekee jatkuvaa palveluohjausta tilanteen vaatiessa ja yhteistyö oppilashuollon kanssa on toimivaa.

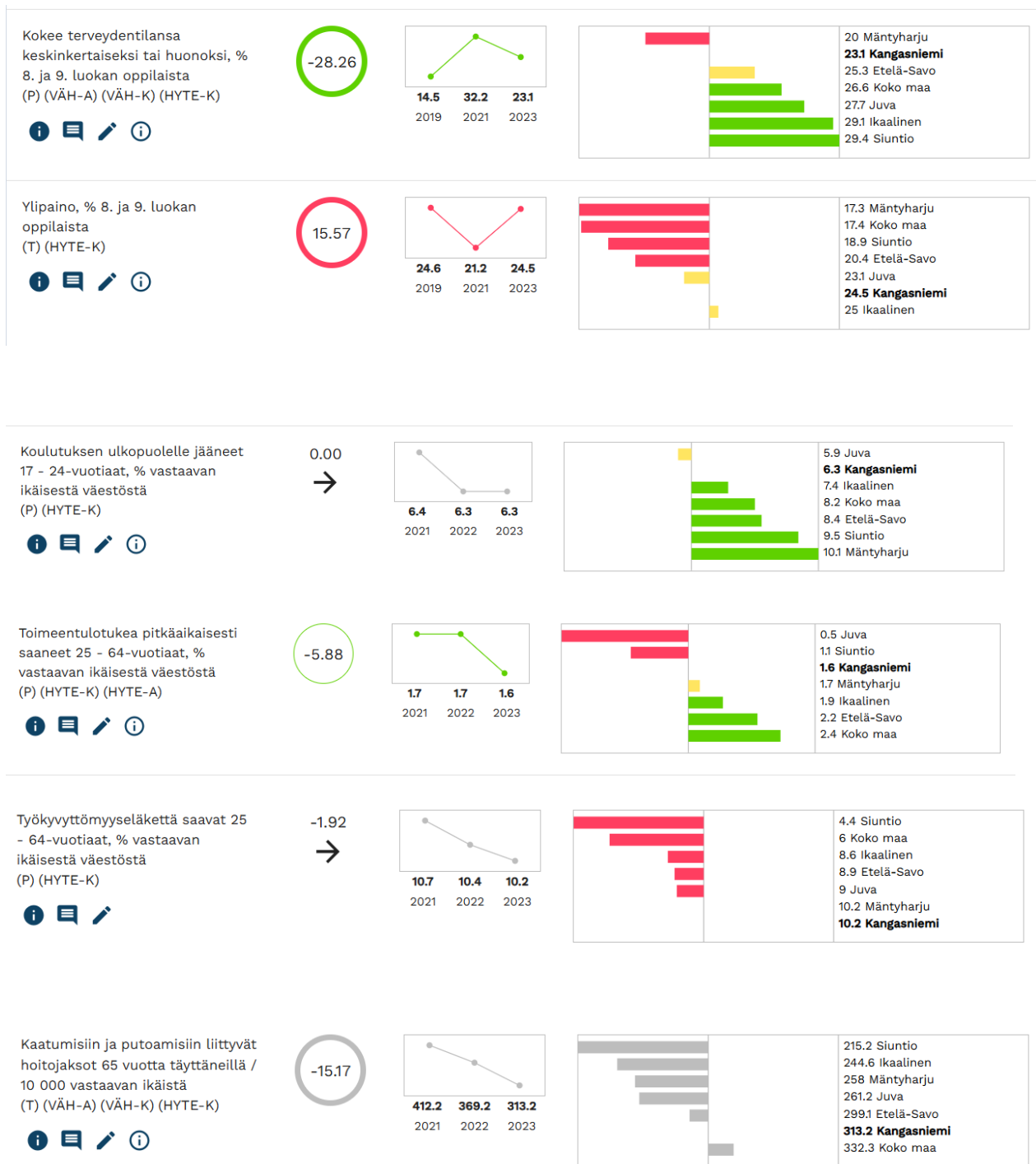
Kangasniemen lukion TEA-viisarikyselyn tuloksia ei ole julkaistu.

Sivistys- ja hyvinvointilautakunnan järjestöavustukset (liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoimi) ovat säilyneet ennallaan.

2.2 HYTE-kertoimen tulosindikaattorit

Tulosindikaattorit mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Tulosindikaattorit on valittu niin, että kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa indikaattoreihin. Eri ikäryhmät ovat edustettuina, jotta kunnan väestörakenne, sairastavuus tai työttömyystilanne ei vaikuttaisi tulokseen. Tulosindikaattoreissa mitataan lähtökohtaisesti muutosta. Tavoite on, että kunnat olisivat mahdollisimman paljon samalla viivalla ja niillä on mahdollisuus saada todettavia, hyviä muutoksia aikaan. (THL 2024.)

Arviointi

Kangasniemellä 8. ja 9. luokan oppilaista terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien määrä on laskenut vuodesta 2021 (32,2 %) ollen vuonna 2023 23,1 % kaikista 8. ja 9. luokkalaisista. Verrokkikuntiin nähden tilanne on kohtuullisen hyvä. Samaan aikaan ylipaino on kyseisissä ikäluokissa noussut vuodesta 2021 (21,2 %) ollen vuonna 2023 24,5 %. Verrokkikuntiin nähden tilanne on toiseksi huonoin. Liikuntaa on lisätty yläkoulussa vuoden 2024 aikana pitkillä välitunneilla. Ravinnon merkitystä kasvavan nuoren elämässä tulee tarkastella ja miettiä miten asiaan voidaan yhteistyössä vaikuttaa.

Koulutuksen ulkopuolella jääneiden 17 – 24 -vuotiaiden osuus on pysynyt ennallaan edelliseen mittaukseen nähden. Se on myös kohtuullisen hyvällä tasolla verrokkikuntiin nähden.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden 25 - 64 -vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä on laskenut ollen vuonna 2023 1,6 %. Verrokkikuntiin nähden luku on kohtuullinen. Koko maassa luku oli vuonna 2023 2,4 % ja Etelä-Savossa 2,2 %.

Työkyvyttömyyseläkettä saavien 25-64 vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä oli vuonna 2023 10,2 %. Edelliseen mittaukseen nähden luku on hieman pienentynyt (2022, 10,4%) ollen kuitenkin vertailukuntiin nähden suurin. Vastaava luku koko maassa on 6,0 % ja Etelä-Savossa 8,9 %. Yleisimmät diagnoosit työkyvyttömyyseläkkeiden taustalla ovat mielenterveyden häiriöt sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet.

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön indikaattori ilmaisee vuoden aikana kaatumisen tai putoamisen vuoksi saaraalahoitoa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitajaksojen lukumäärän kymmentä tuhatta vastaavan ikäistä asukasta kohden. Väestötietona käytetään keskiväkilukua eli kahden peräkkäisen vuoden väkiluvun keskiarvoa. Kangasniemellä luku on pienentynyt vuoden 2022 mittaukseen (369,2) nähden ollen vuonna 2023 313,2. Luku on kuitenkin verrokkikuntiin nähden toiseksi suurin. Koko maassa luku on 332,3 ja Etelä-Savossa 299,1.

2.3 HYTE-kertoimen prosessi-indikaattorit

Prosessi-indikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn nykytilannetta. Prosessi-indikaattoreista neljä kuvaa terveyden edistämistä peruskoulussa, viisi liikuntatoimessa, viisi kuntajohdossa ja yksi kulttuuritoimessa.

Prosessi-indikaattorit on kerätty THL:n TEA-tiedonkeruiden yhteydessä suoraan kunnista.

Toimintaa kuvaavien indikaattoreiden määrä on kohtalaisen suuri, jotta toimintaa voidaan arvioida mahdollisimman laajasti. Valitut indikaattorit mittaavat laajasti tekemisiä aina johtamisesta, seurannasta ja arvioinnista, resursseista ja kuntalaisten osallisuuden edistämisestä käytännön tekemisiin. Tärkeää on myös työn pitkäjänteisyys ja suunnitelmallisuus.

Sitoutuminen kuvaa strategiatasolla organisaation sitoutumista terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen esim. näkyvyys erilaisissa asiakirjoissa sekä kansallisten ohjelmien hyödyntämistä.

Johtaminen kuvaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen organisointia, vastuun määrittelyä ja toimeenpanoa.

Seuranta ja tarveanalyysi kuvaa vastuuväestön terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden seurantaa ja tarveanalyysia väestöryhmittäin sekä raportointia johtoryhmälle ja luottamushenkilöille.

Voimavarat kuvaavat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen resurssointia esim. henkilöstön mitoitusta ja osaamista.

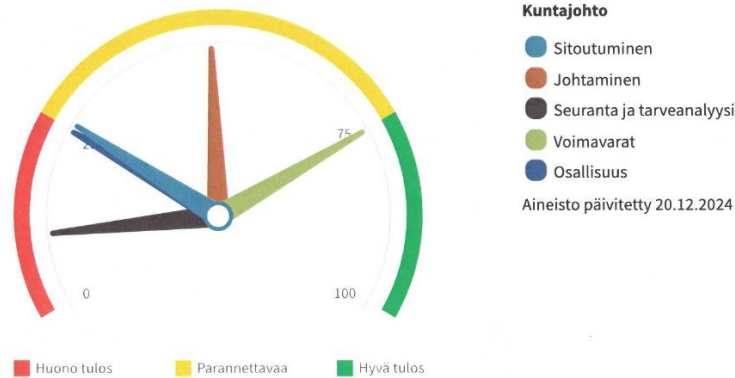
Yhteiset käytännöt kuvaa, missä määrin yhteisistä toimintakäytännöistä on sovittu.

Osallisuus kuvaa vastuuväestön mahdollisuutta osallistua toiminnan kehittämiseen ja arviointiin.

Muut ydintoiminnot ovat toimialakohtaisesti määritettäviä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen ydintoimintoja, jotka jokaisessa organisaatiossa tulisi toteuttaa.

2.3.1 Kuntajohto

Kuntajohto : Kangasniemi 2023

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Kuntajohto	37	84	85	84	83
Sitoutuminen	26	73	93	68	83
Johtaminen	49	67	54	75	86
Seuranta ja tarveanalyysi	10	90	100	100	90
Voimavarat	75	100	100	88	79
Osallisuus	25	92	79	92	77

Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista

- Vuosittain laaditaan sähköinen hyvinvointiraportti, jossa raportoidaan hyvinvointisuunnitelman toteutumisesta sekä kuntalaisten elintavoista ja niissä havaituista muutoksista.

Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.

- Hyvinvointisuunnitelman mittareiksi on valittu THL:n minimietosisältö, jota on täydennetty kuntakohtaisten tarpeiden mukaan. Kunnanhallitus on hyväksynyt hyvinvointisuunnitelman vuodelle 2021-2025 osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua 12.12.2022 §74.

Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.

- Tarkastuslautakunta arvioi vuosittain valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumista kunnassa. Hyvinvointisuunnitelma on osa kunnan toimintasuunnitelmaa.

Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

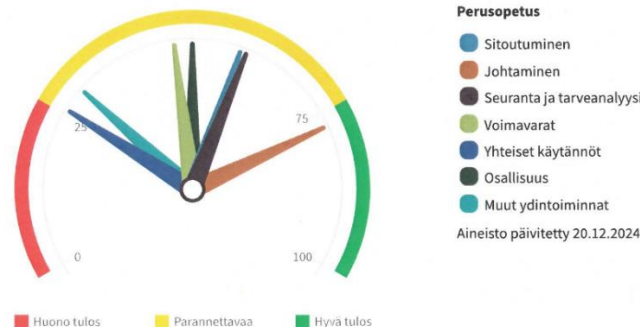
- Kuntaan nimetty hyvinvointikoordinaattori 1.9.2024 alkaen 0,5 htv

Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.

- Säännöllisesti kokoontuvia asukasraateja ei ole. Toimintaa kehitetään ja se sisällytetään hyvinvointityön vuosikelloon vuoden 2025 aikana.

2.3.2 Perusopetus

Perusopetus : Kangasniemi 2023

Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Perusopetus	50	68	73	67	64
Sitoutuminen	58	51	64	58	57
Johtaminen	77	79	87	81	77
Seuranta ja tarveanalyysi	59	76	74	68	63
Voimavarat	47	91	79	92	61
Yhteiset käytännöt	26	75	78	58	72
Osallisuus	50	51	62	46	60
Muut ydintoiminnot	30	54	64	65	57

Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastaminen kolmen vuoden välein.

- Tarkastus suoritettu syksyllä 2024 kaikissa kouluyksiköissä Kangasniemellä.
- Työpaikkaselvitykset liittyvät THL:n terveys- ja turvallisuuskierokseen.

Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa.

- Kaikki poissaolomäärät ovat tiedossa ja tarvittaessa niitä käsittelee oppilashuoltoryhmä.
- Toimintamalli poissaolojen seuraamiseksi ja hyvinvoinnin tukemiseksi on olemassa.

Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit

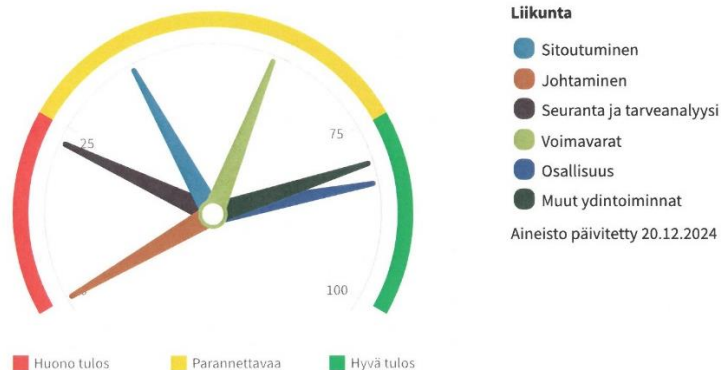
- Kaikissa kouluissa on pitkät liikuntavälitunnit.

Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä

- Kaikissa kouluissa noudatetaan kouluruokasuosituksia.
- Välipaloja ei ole järjestetty.

2.3.3 Liikunta

Liikunta : Kangasniemi 2024

← Pisteet	Kangasniemi	Juva	Ikaalinen	Mäntyharju	Koko maa
Liikunta	47	78	55	35	69
Sitoutuminen	38	92	22	35	65
Johtaminen	0	100	89	22	61
Seuranta ja tarveanalyysi	23	67	9	37	72
Voimavarat	59	85	77	56	59
Osallisuus	83	50	100	0	80
Muut ydintoiminnot	80	74	32	58	79

Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.

- Lapsille järjestetään vuosittain uimakoulut. Uimakouluryhmiä oli 2.
- ToriSport liikutti lapsia kaksi päivää kesällä 2024.
- Seura ja järjestötoiminta on Kangasniemellä aktiivista.

Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.

- Kokouksia oli vuonna 2024 yksi.

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.

- Ottis-hockey, koripallovuoro, ikäritoiminta, salibändi-vuoro, lasten liikkari, Siriuksen voimisteluryhmä, lasketteluretki sekä Harrastamisen Suomen malli hankkeen liikuntaryhmät

Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin.

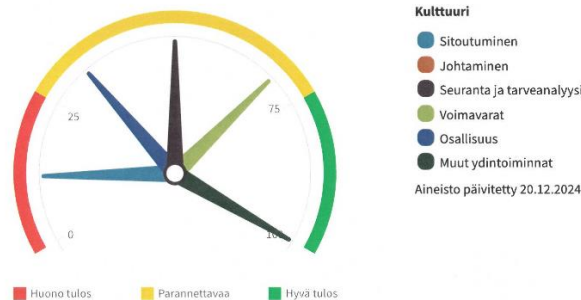
- Liikuntaan liittyvään päätöksentekoon osallistutaan etukäteen ja kuntalaisia osallistetaan investointien suunnitteluun.

Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.

- Kunnassa toimii sivistyksen- ja hyvinvoinnin johtoryhmä sekä lape-työryhmä.

2.3.4 Kulttuuri

Kulttuuri : Kangasniemi 2023

Pisteet	Kangasniemi	Ikaalinen	Mäntyharju	Siuntio	Koko maa
Kulttuuri	53	57	78	44	72
Sitoutuminen	12	38	72	34	66
Johtaminen	50	38	80	64	72
Seuranta ja tarveanalyysi	50	50	69	12	66
Voimavarat	69	47	73	23	65
Osallisuus	33	100	83	75	78
Muut ydintoiminnot	100	69	89	56	82

Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä

- Kunnassa järjestetään paljon matalan kynnyksen maksuttomia tapahtumia. Lisäksi kunnan järjestämien maksullisten tapahtumien hintataso on kohtuullinen. Kunnassa järjestetään myös maksullisia teatteri- ja konserttitapahtumia. Tapahtumien tuominen omaan kuntaan lisää kulttuuritapahtumiin osallistumisen mahdollisuutta.
- Kangasniemellä ei ole kulttuuriluotsi- tai kulttuurikaveritoimintaa.

2.3.5 Hyte-kertoimen toteuma

Hyte-kertoimen toteuma vuonna 2024 on ollut 15,3 €/asukas. Kerroin on hieman laskenut edellisestä vuodesta. Verrokkikuntiin nähden Kangasniemen luku on pienin.

3. HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAVOITTEIDEN JA TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI VUODEN 2024 OSALTA

Painopiste 3.1 Arjen turvallisuuden edistäminen

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Lapsiperheille suunnattu avoin toiminta vakiintuu eri toimijoiden yhteistyönä toteuttamaksi monimuotoiseksi toiminnaksi.

Tavoite toimenpiteinä:

Avoimen toiminnan toteuttaminen eri toimijoiden yhteistyönä. Sisällöissä mukana kiusaamisen ehkäisy, liikenneturvallisuus ja ennalta vahvistava toiminta. Toiminnalle luodaan vuosikello syksy, talvi, kevät.

Vuoden 2024 toteuma

Perhetuvan toimijoina ovat olleet MLL Kangasniemen osasto, Kangasniemen ev.lut. seurakunta lastenohjaajat, kunnan varhaiskasvatuksesta varhaiskasvatuksen sosionomi ja Eloisan lastensuojelusta perhetyöntekijä sekä Eloisan kuntoutuspalveluista kuntoutusohjaaja. Perhekahvila on osa avointa kohtaamispaikkatoimintaa.

Perhekahvila tarjoaa varhaista tukea, ohjausta ja neuvontaa sekä vertaistukea kunnan kaikille lapsiperheille. Kohtaamispaikkatyön tueksi on laadittu mm. avoimen kohtaamispaikan vuosisuunnitelmapohja, jossa on omana osanaan vuosisuunnitelma, toiminta ja tapahtumat, budjetti sekä kriteerit, jotka ovat kansalliset kohtaamispaikkatoiminnan kriteerit.

Perhekeskustoimintaan liittyy kansallisia teemaviikkoja ja teemapäiviä, joita on huomioitu mahdollisuuksien mukaan perhekahvilan toiminnassa.

Perhekahvilatoiminta on vakiintunutta. Toiminta on ollut säännöllistä jo useamman vuoden ajan.

Perhekahvila tarjoaa huoltajille mahdollisuuden vertaiskeskusteluille sekä ajankohtaisten asioiden esille ottamiseen. Lapsille järjestetään toimintaa kädentaidoista, musisoinnista ja liikunnasta vaihtuvin teemoin. Perhekahvilassa vieraili useita eri asiantuntijoita vuoden 2024 aikana.

Seurakunta on järjestänyt avoimia kerhoja lapsiperheille kaksi kertaa viikossa, 3-5 -vuotiaille päiväkerhon viikoittain sekä erilaisia tapahtumia vuoden aikana.

Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Nuorisotoimi ja oppilashuolto sekä seurakunnat ja työllisyyspalvelut toimivat yhtenä kokonaisuutena nuorten hyvinvointia edistäen.

Tavoite toimenpiteinä:

Nuorisotoimen, oppilashuollon ja koulujen yhteistyötä kehitetään oppilas- ja opiskelijahuollon osana - erityisnuorisotyöntekijä vastuuhenkilönä. Muina keskeisinä tavoitteina säännöllinen nuorisotilatoiminta sekä koulunuorisotyön ja etsivän nuorisotyön jatkaminen sekä ohjaamotyyppisen toiminnan kehittäminen ja työllisyyspalvelujen toiminnan jatkuminen eri tavoin.

Vuoden 2024 toteuma

Nuorisotoimen kouluyhteistyö on ollut hyvää vuoden 2024 aikana. Säännölliset tapaamiset oppilashuollon kanssa toteutuivat kuukausittain. Säännölliset nuorisotoimen läsnäolot yläkoululla toteutuivat tiistaisin ja lukiolla satunnaisesti torstaisin. Tämän lisäksi nuorisotoimi toteutti erilaisia oppitunteja, tapahtumia ym. yläkouluilla ja alakouluilla toiveiden mukaan. Yhteistyö tukioppilaiden ja oppilaskunnan kanssa on ollut toimivaa.

Painopisteenä koulunuorisotyössä on ollut ryhmäyttäminen ja sitä on toteutettu kaikissa ikäryhmissä tarpeen mukaan. Vuonna 2024 koulunuorisotyössä keskityttiin vahvasti kiusaamisen ennalta ehkäisyyn ja kaveritaitojen kehittämiseen. Valistavatyö oli myös keskeisessä roolissa. Läsnä olevaa nuorisotyötä lisättiin Kankaisten koululle tukemaan Some sammuu -hanketta. Nuorisohjaajan työpiste siirtyi näkyvämmälle paikalle koulun sisälle.

Nuorisotoimesta on edustus yläkoulun ja lukion yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä, joka kokoontuu 2-3 kertaa vuodessa.

Nuorisotila Ottis on avoinna säännöllisesti ma, ke ja pe klo 15-20. Vuoden aikana on järjestetty mm. laskettelureissu Himokselle, Nuoriniemi piknik, ostosmatka Matkukseen sekä erilaisia pienempiä tapahtumia ja retkiä. Tapahtumien toteuttamisen on mahdollistanut erillisrahoitus ja paikallisten yritysten tuki.

Lastenoikeuksien viikolla 5.-6. luokat, yläkoulun ja lukion oppilaat saivat viraakseen Johannes "Hatsolo" Hattusen. Hänen luennon teemana oli kiusaaminen ja toisen kunnioittaminen. Samalla viikolla kirjastossa oli myös Vape-näyttely ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta.

Nuorisotoimi on vastannut kunnan nuorten kesätyöpaikka -rekryistä. Vuonna 2024 kunta tarjosi kesätyöpaikkoja yhteensä 28 nuorelle. Nuorten kesätyöllistämisen budjetti oli 20 000 €.

Verkkonuorisotyö on keskeinen osa perus- ja koulunuorisotyötä, alustoina käytetään snapchatia, instagramia, discord sekä Wilmaa. Vuoden 2024 aikana yksilövalmentaja ja etsivä kehittivät keskinäistä yhteistyötä. Tavoitteena etsivässä nuorisotyössä oli tavoittaa tuen tarpeessa olevat 15-28-vuotiaat nuoret, jotka haluavat tehdä yhteistyötä etsivän kanssa. Tyypillisesti nuorten tuen tarpeet liittyvät itsenäistymiseen ja oman polun etsimiseen. Työtä tehdään erityisen vahvasti perusopetuksen nivelvaiheessa. Etsivä on syksyn 2024 aikana toiminut myös nuorisotila Ottiksella nuorisohjaajan työparina, mutta hänen työnsä näkökulmana on etsivä työ.

Nuorten yksilövalmentaja toimii Duunituvalla osana Kangasniemen työllisyyspalveluja. Yksilövalmentajan kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat työllistymisen tai koulutukseen sijoittumisen tukea tarvitsevat nuoret. Toiminnan tavoitteena on tunnistaa ja vahvistaa nuoren omia voimavaroja sekä elämässä olevia myönteisiä asioita. Toiminta on yksilövalmentajan toteuttamaa sosiaalista vahvistamista, arjen asioiden tukemista ja elämänhallinnan parantamista. Toiminta tukee nuoren keskeisten elämäntaitojen, itsetuntemuksen ja toimintakyvyn kehittämistä.

Valmennuksessa tuetaan nuoren selviytymistä erilaisissa elämäntilanteissa ja kykyä ottaa vastaan apua tarvittaessa.

Seurakunnan rippikoulutoiminta ja siihen liittyvät isoskoulutukset sekä varhaisnuorten kerhotoiminta luovat pohjan seurakunnan järjestämään nuorisotyöhön. Seurakunnan nuorisotyössä priorisointi on hengellisessä sisällössä.

Seurakunnan koulunuorisotyö on rakennettu uskontotuntien ympärille ja ryhmäyttämiseen.

Yhteistyö kunnan nuorisotyön kanssa vaihtuu vuosittain mm. seurakunnan työntekijäresursien mukaan. Tämä riippuu mm. siitä, onko kerho-ohjaajia vai ei. Yhteistyötä on tehty erilaisissa tapahtumissa.

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Terveellisten elintapojen edistäminen käytännön toimintana.

Tavoite toimenpiteinä:

Elintapaohjauksen kattavuuden selvittäminen ja varmistaminen kunnan, hyvinvointialueen ja työterveyshuoltojen toimintojen yhteistyönä.

Elintapaohjauksen verkoston toiminnan elvyttäminen sekä sen tuottaminen osana tapahtumia ja ryhmätoimintaa.

Vuoden 2024 toteuma

Eloisa

Eloisalta voi kuka tahansa 18 - 65 -vuotias varata ajan elintapaohjaukseen joko soittamalla tai ajanvarauksesta Omatorilta. Elintapaohjaus on erityisesti tarkoitettu 18–65-vuotiaille, joilla on suurentunut riski sairastua tyypin 2 diabetekseen.

Elintapaohjaus kestää keskimäärin vuoden verran. Elintapaohjaustoiminnan keskiössä on liikunnan määrän ja laadun lisääminen, terveellinen ravitsemus sekä unen lääkkeetön hoito. Jokainen asiakas saa oman henkilökohtaisen suunnitelman, jota tuetaan. Ohjaus on henkilökohtaista, prosessimaista neuvontaa ja tukea kohti parempaa ja terveellisempää elämää

Elintapaohjaus on asiakkaalle maksuton.

Lääkäri voi myös suositella elintapaohjausta.

Elintapaohjausta saa myös Kangasniemen fysioterapiasta ja vastaanoton hoitajilta. Usein hoitajien ohjaus liittyy sairauden hoitoon mm DM, verenpainetauti tai ylipaino.

Yli 65-vuotiaat voivat osallistua senioreiden elintapaohjaukseen ikäneuvolassa.

Työterveys

Elintapaohjausta toteutetaan työterveyshuollossa jokaisen asiakasyrityksen työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti. Varsinaista yhteistyötä kunnan kanssa ei ole ollut.

Yksilötasolla kunnan työntekijöille on toteutettu elintapaohjausta toimintasuunnitelman mukaisesti eli pääasiassa tietojen antamista, neuvontaa ja ohjausta sekä työfysioterapeutin yksilö- ja ryhmätoiminta.

Työterveydessä toimitaan hyvän työterveyshuoltokäytännön sekä asiakasyritysten toimintasuunnitelmassa sovittujen käytänteiden mukaisesti. Työterveyden kautta voidaan tilata erilaista ohjausta ja neuvontaa elintapoihin mm. ravitsemus, liikunta, uni, päihteet ja tupakointi. Erilliset luennot tms. ryhmäohjaukset tilataan työterveyshuollosta erikseen.

Kunta

Liikuntasihteeri toteuttaa elintapaohjausta kuntosali- ja kuntoliikuntaryhmätoimintojen yhteydessä. Työikäisille ryhmäohjausta on toteutettu 3-4 kertaa viikossa.

Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Yksinäisyyden torjunta

Tavoite toimenpiteinä:

Ryhmätoiminta hankkeiden puitteissa keskustajaamassa ja haja-asutusalueella.

Liikkumisen edistäminen ja tukeminen huolehtimalla esimerkiksi aurauksista yleisesti ja päällysteiden kunnosta kevyen liikenteen väylillä.

Selvitetään mahdollisuus etsivän vanhustyön hankkeeseen.

Vuoden 2024 toteuma

Ryhmätoimintaa on toteutettu Eloisan, Setlementti ry:n sekä evankelisluterilaisen seurakunnan toimesta.

Kunta on toteuttanut ryhmätoimintaa TarinaTupa-toimintaa kerran viikossa Mäntykankaan alueella. Kirjastossa kokoontui Maanantain mietteitä -ryhmä osana Kirjasto kaikenikäisten kohtaamispaikkana -hanketta yhteensä 21 kertaa.

Haja-asutusalueella seurakunta toteuttaa virkistyspäiviä yhteistyössä kyläyhdistysten kanssa. Haja-asutusalueilla kyläyhdistysten järjestämä toiminta on erittäin merkityksellistä. Yhteisissä kohtaamispaikoissa/kylätaloissa järjestettävä kyläkahvilatoiminta, liikuntaryhmät, tapahtumat ja muu toiminta lisää yhteisöllisyyttä ja mahdollistaa osallisuuden.

Liikuntasihteerin järjestämä ryhmätoiminta kohdentuu kaikenikäisille.

Eläkeläiset saavat kuntosalikortin puoleen hintaan ja 70-vuotta täyttäneet maksavat kuntosalikortista 20 €/v.

Eläkeläis- ja potilasjärjestöillä on omia liikunta- ja kuntosaliryhmiä, jotka kokoontuvat viikoittain.

Kapalla on ns. harrastevuoroja, joihin voi osallistua hyvin monen ikäiset. Samoin Kalskeella mm. kuntorastit kohdentuvat kaikenikäisille.

Kunta tukee ikäihmisten liikuntaryhmiä, antamalla tilat heille veloituksetta käyttöön.

Kaavateiden ja kevytvyölylien hoito on toteutunut alueurakan laatuvaatimuksen mukaisesti.

Kunta haki THL:n rahoitusta avoimeen ikäihmisten toimintaan 2024, mutta rahoitusta ei hankkeelle saatu.

Kangasniemen seurakunta teki kyselyn kangasniemeläisille 70-vuotta täyttäneille. Kyselyjä lähetettiin yhteensä 1114 kpl ja yhteydenottoa seurakunnalta toivoi 51. Samassa postituksessa kunta lähetti SPEK-lomakkeen, joka auttoi kuntalaisia arvioimaan oman kodin turvallisuutta.

Painopiste 3.2 Hyvän elämän edellytysten luominen

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäinen tavoite valtuustokaudella kohdistuu vapaa-ajan harrastusten tukemiseen ja edistämiseen.

Tavoite toimenpiteinä:

Vapaa-aikatoimen, varhaiskasvatuksen, opistojen sekä järjestöjen ja seurakuntien yhteistointa harrastusten saavutettavuuden edistämiseksi sekä harrastusten taloudellinen tukeminen kunnan toimesta edullisten käyttömaksujen ja avustusten kautta. Toimintaan sisältyy myös koululaisille suunnattu kerhotoiminta.

Vuoden 2024 toteuma

Harrastamisen Suomen malli -hankkeessa toteutettiin keväällä 2024 yhteensä kaksitoista viikkoittaista kerhoa ja syksyllä 2024 viikoittaisia kerhoja oli yhteensä yhdeksän. Kerhoihin osallistui noin 120 peruskoululaista.

Kunta tuki vuonna 2024 viidentoista yleishyödyllisen järjestön toimintaa. Lisäksi määrärahojen puitteissa myönnettiin kohdeavustuksia.

Vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä eri järjestöjen kanssa.

Puulan seutuopiston järjestää yleisen opetussuunnitelman mukaista taiteen perusopetusta käsityössä ja kuvataiteessa 6-16 -vuotiaille. Kangasniemellä taiteen perusopetuksen kursseja toteutettiin 13 ja niihin osallistui 86 henkilöä (tässä luvussa aikuisia noin 10).

Mikkelin musiikkiopiston sivutoimipiste järjestää musiikin opetusta Kangasniemellä. Tilastointipäivän 20.9.2024 mukaan perusopintoihin osallistui 31, syventäviin 1 ja lisäopintoihin 1. Muskariin osallistui 16 ja soitinvalmennukseen 4. Musiikkiopistossa opiskeli yhteensä 53 opiskelijaa. Musiikin perus- ja syventävissä opinnoissa on joitakin aikuisia, mutta pääasiassa opiskelijat ovat lapsia ja nuoria.

Junnuklubi kokoontui nuorisotilalla viikoittain. Se on tarkoitettu 5-6 -luokkien oppilaille. Kylä-koulujen oppilaiden kuljettamisen kyyditys toteutettiin hankerahoituksella keväällä 2024. Syksy 2024 kyyditys on tapahtunut huoltajien toimesta.

Kulttuuritoimi on järjestänyt kaksi konserttia tai muuta lastentapahtumaa vuoden 2024 aikana. Tapahtumat ovat pääasiallisesti maksuttomia. Lisäksi lapsille suunnattuja koko perheen elokuvia on ollut useita vuoden aikana.

Ruokakoulun päiväleirille (5 pv) osallistui 13 nuorta, Vuojalahden kesäleirille 22.-23.7.24 osallistui 10 nuorta ja Koittilan kesäleirille 24.-26.7.24 osallistui 10 nuorta.

Eloisa järjestää neuvolan lakisääteiset terveystarkastukset. Heidän tehtävänä on myös perheiden terveyden edistäminen ja yhteistyö eri verkostojen kanssa. Psykologi- ja kuraattoripalvelut ovat olleet koko vuoden mitoituksen mukaiset.

Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäinen tavoite: Nuorisotoimen toimintaedellytysten turvaaminen siten, että jokaisella nuorella on mahdollisuus mielekkääseen vapaa-ajan viettoon ja että nuorisotoimi ja koulu pysyvät sujuvaan yhteistoimintaan.

Tavoite toimenpiteinä:

Nuorisotoimen perusrahoitusta ylläpidetään ja nuorisotoimelle haetaan aktiivisesti hankerahoituksia. Toimintaa kohdennetaan koulunuorisotyön suuntaan ja tavoitteena on laaja ikäluokakohtainen kattavuus. Nuorten aikuisten osalta huomiota kiinnitetään työllisyyspalvelujen saatavuuteen.

Vuoden 2024 toteuma

Yläkoululla käynnistyi syksyllä 2024 some-sammutus hanke. Hankkeen tavoitteena on tukea nuorten hyvinvointia, kannustaa järkevään ajankäyttöön, vahvistaa tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä, lisätä liikunnan määrää, ehkäistä kiusaamista, parantaa oppimismahdollisuuksia ja ennaltaehkäistä kännykkäriippuvuutta.

Toimintavälitunteja eli ns. pitkiä välkkiä on lisätty yhteistyössä koulun henkilökunnan, nuorisotoimen, liikuntasihteerin ja kirjaston kanssa. Nuorten kohtaaminen on lisääntynyt välituntien aikana ja oppitunneilla kännykkään liittyvät ongelmat ovat lähes kadonneet.

Perusopetuksessa hyvinvointi nähdään kokonaisvaltaisena asiana, joka liittyy osaltaan kaiken opetukseen. Hyvinvointi parantuessaan palvelee myös oppimiseen liittyviä tavoitteita.

Nuorisotoimi työskentelee kokonaisvaltaisesti alakoulun, yläkoulun ja lukion kanssa.

Vuonna 2024 nuorisotyön resurssit vähenivät 0,5 htv. Nuorisotoimen riittäviin resursseihin, jatkuvuuteen ja toiminnan vakauteen on kiinnitettävä huomiota.

4H on järjestänyt vuoden 2024 aikana monipuolista toimintaa. 4H järjesti kirkonkylässä kokikerhon ja Vuojalahdessa monitoimikerhon joka toinen viikko. Koittilan liikkakerho toteutettiin viikoittain.

4H yrittäjiä on ollut Kangasniemellä kuusi ja he ovat käyneet myös yrityskoulutuksen. Kangasniemen kunta myönsi yrityssetelin viidelle 4H yrittäjälle vuoden 2024 aikana.

Yrityskoulutukseen osallistui viisi Kangasniemeläistä nuorta, 6 oppituntia, koulutuksesta sai yhden opintopisteellisen todistuksen.

4H:n kautta on työllistetty 12 nuorta vuoden 2024 aikana (viriketyöntekijöinä yksi, leiriohjaajina kolme, kerho-ohjaajina kuusi).

Kesätyöllistetyille järjestettiin Työt alkavat ja Helppi -koulutus, johon osallistui viisi Kangasniemeläistä nuorta.

Kahdeksasluokkalaisille järjestettiin yhteistyössä MetsäGroupin kanssa metsäpäivä, johon osallistui 44 nuorta. Nuori saa koulutuksesta todistuksen lisäksi myös yhden opintopisteen.

Yhdeksäsluokkalaisille järjestettiin tulevaisuus cafe omon tunneilla, johon osallistui 46 nuorta.

Kunta tarjosi kesätöitä 8.–9. -luokkalaisille kesätöitä (2 vko) 28 nuorelle. Lisäksi hieman pitempiä työsuhteita oli matkailuneuvonnassa (2x1kk) ja museolla (2x1kk).

Nuorten yksilövalmentaja toimii osana kuntakokeilun työllisyyspalveluita tarjoten tukeaan 17–29-vuotiaille nuorille. Työllisyyspalveluiden lisäksi verkostoon kuuluu paikallinen sosiaalipalvelu, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä yhteistyökumppanit alueen oppilaitoksista. Vuonna 2024 yhteistyö erityisoppilaitoksen kanssa on ollut erityisen merkityksellistä. Vahvalla verkostoitumisella on ollut suuri merkitys siihen, että nuoren tilanteen kokonaiskuva on hahmottunut paremmin ja tukea on voitu kohdentaa oikeisiin asioihin. Hyvällä vuoropuhelulla työnjako edellä mainittujen tahojen kanssa on ollut joustavaa ja nuorten yksilövalmentaja on tunnustettu osa moniammatillista tiimiä.

Verkostoitumisen kautta paikallinen palveluohjaus on huomattavasti parantunut. Yksilövalmentajan antama panos on tunnustettu ja nuorten aktivointisuunnitelmiin (kuntakokeilussa ja Typissä) on alettu kirjaamaan nuorten yksilövalmentajan antamat palvelut nuorelle. Päällekkäisiä palveluita on kyetty karsimaan, esimerkiksi eri palveluntuottajien työ- ja tulevaisuusvalmennuksia ei ole käytetty niiden nuorten kohdalla, jotka ovat olleet yksilövalmentajan asiakkuudessa. Työkokeilut ovat olleet suunnitelmallisempia ja tulevaisuuteen tähtääviä. Yksilövalmentajan palveluilla on kyetty myös lyhentämään joidenkin nuorten kohdalla työttömyyden kokonaiskestoa. Työttömyyteen on voitu reagoida aikaisempaa nopeammin. Perinteisen lähiopiskelun lisäksi uudet tavat opiskella, esimerkiksi verkossa oppiminen on lisännyt nuorten halukkuutta aloittaa opiskelut. Koko opintojen ajan annettava tuki on ollut merkityksellistä ja onnistuneita loppuun asti vietyjä opintoja on suoritettu. Toimintakaudella on havaittu myös, että vaikka pääsääntöisesti nuorten tavoitteet ovat työhön- tai opiskeluun suuntaavia, on valmennuksessa myös nuoria, joiden kohdalla työ- tai opiskelu ei ole

realistinen tavoite. Myös näitä nuoria on kyetty auttamaan ja ohjattu oikea-aikaisemman palvelun piiriin.

Enkäisevän päihdetyön työrukkanen käynnisti toimintansa syksyllä 2024.

Eloisan päihdetyöntekijä ja yksilövalmentaja tekevät tiivistä yhteistyötä. Teemapäiviä ja tapah-
tumia ja yhdessä suunniteltua valistusta on toteutettu perustyöhön liittyvän EPT-työn ohessa.

Eloisa vastaa koulu- ja opiskeluhuollon lakisääteisistä terveystarkastuksista ja oppilaiden sekä
perheiden terveyden edistämisestä sekä koulujen terveellisyys- ja turvallisuuden edistämi-
sestä.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tapahtumat ovat avoimia kaikille ikäryhmille. Elokvatoiminnassa
huomioidaan ikärajat,

Työikäiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja
taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäiset tavoitteet:

- 1) Työllisyyden edistäminen työllisyyspalvelujen toimesta.
- 2) Työhyvinvoinnin edistäminen kokonaisvaltaisesti (fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen) työpäi-
vien sisällä ja liikunnalliseen elämäntapaan kannustamalla.

Tavoite toimenpiteinä:

Työllisyyspalvelujen jatkuvuuden turvaaminen.

Työhyvinvointiin liittyvien asioiden ja teemojen ottaminen käsiteltäväksi kunnan omassa toi-
minnassa ja yritys yhteistyössä sekä alueellisten ja maakunnallisten verkostojen hyödyntämi-
nen tällä saralla.

Kattava vapaa-ajan harrasteopas (fyysinen asiakirja ja verkosta keskitetysti saatavat tiedot).

Vuoden 2024 toteuma

Työllisyyspalvelussa tuotetaan työllisyydenhoidon palveluita sekä kunnalle ja kuntayönanta-
jalle sisäisesti, että ulkoisesti kangasniemeläisille työnhakijoille ja työnantajille. Työllisyyspal-
veluissa tehdään myös viranomaistyötä, hoidetaan työvoimaviranomaisena asiakastyötä, työ-
lisyyden kuntakokeilun asiakasryhmälle.

Kunnassa on toiminut osa-aikaisen kotoutumisen tukihenkilö.

Tyhy-toimintaa järjestettiin kunnan sisällä mm. pilkkikilpailut ja pikkujoulut. Tämän lisäksi työ-
suojelullisia asioita kehitetään edelleen. Ensiapukoulutusta on järjestetty kootusti ja riskien
arviointia sekä turvallisuusilmoituksien määriä ja käytänteitä on seurattu.

Liikuntasihteeri on toteuttanut kaikille avointa ryhmäohjausta 3-4 kertaa viikossa.

Puulan seutuopisto tarjoaa mahdollisuuksia elinikäiseen itsensä kehittämiseen ja oppimiseen. Puulan seutuopisto järjestää monipuolisesti erilaisia kursseja mm. liikunnasta, kädentaitoihin, vieraisiin kieliin ja kulttuuriin. Vuonna 2024 Puulan seutuopisto järjesti Kangasniemellä 186 kurssia, joihin osallistui yhteensä 1735 kuntalaista. Tunteja toteutui 4231.

Eloisa tarjosi Yhdessä vanhemmuuden tueksi -verkkovanhempainiltoja syksyllä 2024.

Musiikkiopiston kursseille osallistuu myös aikuisväestöä.

Harrasteopas ei ole vielä toteutunut.

Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Mahdollisuus kokonaisvaltaiseen hyvään elämään, jossa psyykkiset, fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset olosuhteet ovat tasapainossa.

Ensimmäinen tavoite: Kohtaamisten edistäminen: jokaisella ikäihmisellä on mahdollisuus kohdata sekä ikäisiään että muiden ikäryhmien edustajia.

Tavoite toimenpiteinä:

Onnikan reititystä kehitetään suhteessa ikäihmisten matkustamisen tarpeeseen, lisäksi selvitetään mahdollisuus hankerahoitukseen.

Vuoden 2024 toteuma

Onnikan reitit ovat neljään suuntaan eli Hokka, Kirkonkylä, Kutemajärvi, Laitiala-Hännilä, Vuojalahti-Luusniemi. Onnikka liikkuu 4 pv/viikko. Kirkonkylän reiteille ei tarvita ennakko-
rausta, muuten Onnikka varataan edellisenä päivänä kutsutaksina. Reitit muotoutuvat kysyn-
nän mukaan.

Yhteiskuljetuksia järjestettiin keväällä markkinoille (3 hlöä) ja syksyllä vanhustenviikon tapahtumaan (1 hlö).

Puulan seutuopisto järjestää monipuolisia harrastemahdollisuuksia kaikille kuntalaisille.

Puulan seutuopisto järjestää Kedossa musiikillista ja liikunnallista toimintaa joka toinen viikko. Kirjasto järjestää kulttuurituokioita Kedossa kuukausittain.

Eläkeläis- ja potilasjärjestöt järjestävät monipuolista toimintaa, tapahtumia ja retkiä.

Kirjasto tarjoaa kirjaston kotipalvelua kuntakeskuksessa sekä ”kirjakassi-palvelua” haja-asutusalueella asuville asiakkaille, jolloin asiakas voi valtuuttaa valitsemansa henkilön noutamaan kirjat kirjastosta.

Kirjasto tarjoaa myös Celia-äänikirjapalveluja.

Penkit on osittain uusittu Mäntykankaan alueelle ”rantaraitille”.

Kirjasto- ja kulttuuritoimen tapahtumat ovat avoimia kaikille ikäryhmille. Tapahtuvat tukevat kokonaisvaltaista hyvinvointia ja ehkäisevät yksinäisyyttä.

Painopiste 3.3 Osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Lapsien, varhaisnuorten ja lapsiperheiden osallisuusmahdollisuuksia edistetään.

Tavoite toimenpiteinä:

Lasten ja vanhempien osallisuuden edistäminen varhaiskasvatuksen ja koulujen toiminnassa esimerkiksi oppilaskuntien ja neuvottelukuntien aktiivisen toiminnan kautta. Varhaiskasvatuksessa selvitetään mahdollisuutta vanhempien ja lasten osallistamisen lisäämiseen.

Vuoden 2024 toteuma

Varhaiskasvatus

Ryhmien toiminnan suunnittelussa on huomioitu lasten kiinnostuksen kohteet ja toiveet. Toiminnan suunnittelussa on huomioitu myös huoltajien kanssa yhteistyössä tehdyt lasten yksilölliset varhaiskasvatussuunnitelmat.

Kangasniemen varhaiskasvatuksessa järjestettiin kevään aikana erilaisia tapahtumia, joihin kutsuttiin perheitä paikalle. Tapahtumien tarkoitus oli luoda me -henkeä ja osallistaa vanhempia. Päiväkodilla mm. nautittiin äitienpäiväkahvit ja ryhmät järjestivät perheiden iltoja.

Syksyn 2024 kehittämispäivässä nostettiin varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa keskusteluun vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeys sekä vanhempien asiantuntijuuden kunnioittaminen. Kehittämispäivässä kävimme läpi toimintatapamme aamun ensimmäisestä kohtaamisesta kotiin lähtemiseen.

Syksyn aikana jokainen varhaiskasvatuksen yksikkö ja ryhmä toteutti omanlaisensa vanhempainillan. Vanhempainilloissa lapsiryhmän henkilökunta kertoi ryhmän toiminnasta, tavoista ja suunnitelmista. Illat mahdollistivat kiireettömät kohtaamiset huoltajien ja työntekijöiden välillä. Huoltajien oli mahdollista esittää omia toiveitaan varhaiskasvatukseen. Syksyn aikana mm. isovanhempien päivän aikana Kalliolan päiväkodin pihalla liikuttiin tärkeiden ihmisten kanssa ja isänpäivänä kahviteltiin.

Marraskuussa järjestettiin lasten oikeuksien päivänä koko varhaiskasvatuksen yhteinen kulkue Kalliolan päiväkodilta torille. Kulkueessa lapset kantoivat ennakoon tekemiään erilaisilla teksteillä varustettuja kylttiä. Kulkuetta oli seuraamassa runsas väkijoukko. Kangasniemen sivistys- ja hyvinvointijohtaja muistutti puheessaan lapsia oikeuksistaan. Lapset esittivät torilla muutaman laululeikin sinne kertyneelle yleisölle.

Joulukuussa 2024 järjestettiin koko kunnan varhaiskasvatuksen yhteinen joulujuhla Kalliolan päiväkodin pihalla. Tapahtumassa oli mahdollisuus viettää aikaa yhdessä lasten, muiden huoltajien ja henkilökunnan kanssa erilaisten tehtävärastien parissa.

Alakoulut

Lasten ja vanhempien osallisuutta edistetään koulujen toiminnassa oppilaskuntien ja yhteistyötoimikuntien kautta.

Jokaisella alakoululla on oppilaskunta, joiden kautta oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulussa tapahtuviin asioihin. Kalliolan ja Beckerin kouluilla oppilaskunnassa on edustajat ja varaedustajat kaikilta luokilta, ja toimikunta toimii oppilaiden äänenä/vaikutuskanavana koulun henkilöstön suuntaan. Jäsenet on valittu oppilaiden äänestyksellä. Kyläkouluilla oppilaskunnan muodostavat kaikki koulun oppilaat.

Beckerin koululla oppilaskunta on ideoinut Lapsen oikeuksien viikolle erilaisia tapahtumia ja tempauksia, joilla on haluttu edistää kaveritaitoja sekä kiusaamisen vastaista työtä. Lisäksi oppilaskunta on järjestänyt ystävänpäivään sekä vappuun liittyen mukavaa tekemistä. Oppilaiden osallisuutta edistetään Beckerin koulussa myös aktiivisella kummiluokkatoiminnalla, eli isommat oppilaat toimivat pienempien oppilaiden kummioppilaina. Tämä toiminta mahdollistaa positiivisia kohtaamisia lasten kesken, sekä edistää lasten vuorovaikutustaitoja.

Jokaisella alakoululla on oma yhteistyötoimikunta. Yhteistyötoimikunnan muodostavat kouluvastaava sekä koulun oppilaiden vanhemmista valittu joukko. Yhteistyötoimikunta suunnittelee ja toteuttaa erilaisia tapahtumia, joilla pyritään lisäämään kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Yhteistyötoimikunnat ovat vuoden aikana järjestäneen mm. joulumyyjäisiä, joilla on kerätty rahaa koulun retkitoimintaan.

Kouluterveydenhuollon yhteistyö koulujen ja muiden terveys- ja sosiaalipalvelujen kanssa sekä verkostoyhteistyö mm seurakunnan, maahanmuuttajapalveluiden, järjestöjen jne. kanssa.

3.2 Nuoret ja nuoret aikuiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Oppilaskuntatoiminnan ja nuorisovaltuuston toiminnan vahvistaminen.

Tavoite toimenpiteinä:

Oppilaskuntien ja nuorisovaltuuston sekä viranhaltijoiden ja toimielimien yhteistyön kehittäminen - säännölliset tapaamiset ja toiminnan julkisuuden edistäminen. Nuorten aikuisten osalta ohjaamotyyppisen toiminnan kehittäminen.

Vuoden 2024 toteuma

Oppilaskuntatoiminta

Yläkoulun oppilaskunnassa on tänä vuonna 17 oppilasta jokaiselta luokka-asteelta. Syyslukukauden alussa vanhat jäsenet haastattelevat 7. ja 8. luokan oppilaita, joista valitaan muutama oppilaskuntaan, joka valitsee keskuudestaan puheenjohtajan, sihteerin ja tiedottajan.

Oppilaskunta on järjestänyt noin kerran kuukaudessa kioskin, johon he itse leipovat etukäteen, hoitavat kahvinkeiton, myynnin ja siivouksen. Saaduilla tuloilla on ostettu esim. eri teemapäivien palkintoja.

Joulua ennen oppilaskunta järjesti joulubingon ja -radion sekä pukeutumisen teemaviikon. Oppilaat ideoivat itse, mitä he haluaisivat järjestää viihtymisen parantamiseksi.

Oppilaskunta järjestää kokouksen noin 2 kertaa/kuukausi. Oppilaskunta ottaa kantaa esitettyihin uudistuksiin koululla, järjestyssääntöihin tuleviin muutoksiin ja esittää omia ja yleensä oppilaiden esittämiä toiveita koulun toimintaa koskeviin asioihin.

Oppilaskunnan puheenjohtaja on osallistunut LAPE-kokouksiin ja esitellyt oppilaiden näkökulmasta koulun toimintaa. Oppilaskunnan edustajat toimivat myös vieraiden ohjaajina, kun koululle tulee tutustujia kunnasta tai muista organisaatioista. Oppilaskunnan määrä vaihtelee vuosittain.

Nuorisotoimi

Osallistaminen on nuorisotoimen perustyömuoto. Nuoret pääsevät vaikuttamaan retkien tapahtumien ym. järjestämiseen.

Nuorisovaltuusto

Nuorisovaltuusto kokoontuu säännöllisesti ja osallistuu nuorisotoimen tapahtumiin. Nuorisovaltuuston esityslistat ja pöytäkirjat julkaistaan kunnan nettisivuilla. Nuorisovaltuuston edustaja on myös kunnanvaltuustossa.

Yhteistyötä laajemmin viranhaltijoiden ja valtuutettujen kanssa tulee edelleen kehittää.

Terveystenhuolto

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhteistyö koulujen ja muiden terveys- ja sosiaalipalvelujen kanssa sekä verkostoyhteistyö mm seurakunnan, maahanmuuttajapalveluiden, järjestöjen jne kanssa.

3.3 Työikäiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Osallisuuden edistäminen ja mahdollistaminen.

Tavoite toimenpiteinä:

Osallisuuskanavan luominen applikaation avulla.

Kirjaston tuottamat kohtaamiskanavat.

Vuoden 2024 toteuma

Kunnanjohtaja järjesti, yhdessä eri viranhaltijoiden kanssa, Torilla tavataan - keskustelutilaisuuksia kerran kuukaudessa viisi kertaa vuoden 2024 aikana.

Liikuntatoimi järjestää kerran vuodessa seurojen ja järjestöjen kanssa tapaamisen.

Kunnan nettisivujen kautta kunnalle voi antaa palautetta tai tehdä aloitteita. Kirjastossa on perinteinen palautelaatikko, johon voi jättää palautetta tai hankintapyyntöjä.

Applikaation luominen osallisuuskanavaksi ei ole edennyt.

3.4 Ikäihmiset, erityisryhmät huomioiden

Ikäryhmäkohtainen tavoite:

Ikääntyneen väestön osallisuuden edistäminen.

Tavoite toimenpiteinä:

Vanhus- ja vammaisneuvoston sekä järjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö osallistaminen edistämiseksi.

Ennakoivat kyselyt palvelutarpeesta.

Vuoden 2024 toteuma

Vanhus- ja vammaisneuvoston kanssa on tehty yhteistyötä vuoden 2024 aikana. Vanhus- ja vammaisneuvosto vie kuntalaisilta tulleita ajatuksia ja ehdotuksia eteenpäin.

Vanhustenviikon tapahtuma järjestettiin v. 2024 Kangasniemi-salissa.

Eläkeläis- ja potilasjärjestöt tukevat ikäihmisten osallistumista ja osallistamista.

Kunta järjestää mahdollisuuden kotiäänestykseen.

Ikäihmisten palveluopas päivitetään vuosittain ja se on saatavilla kunnan nettisivuilta sekä tulostettuna kunnan infosta sekä kirjastosta.

Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautumisen -tiivistelmä oli/on saatavissa tulostettuna kunnantalon infosta ja kirjastolta.

Kunnan tapahtumista tiedotetaan paikallislehdessä.

Kunnan järjestämiä avoimia keskustelutilaisuuksia tulee kehittää.

3.4 Kunnassa toteutettuja yleistä hyvinvointia, turvallisuutta ja esteettömyyttä edistäviä toimenpiteitä ja toimintoja, jotka kohdistuvat kaikenikäisiin

- Kyläyhdistysten kylätaloilla järjestämä monipuolinen toiminta on merkittävää. Yhteiset liikuntaharrastukset, kyläkahvilat, kulttuuritapahtumat ja retket ovat hyvinvointityötä parhaimmillaan.
- Useilla kyläyhdistyksillä on myös omia WhatsApp-kanavia. Yhteiset ryhmät ovat tiedottamiskanavia, mutta merkityksellisiä yhteydenpitovalineita myös erilaisissa poikkeustilanteissa. Naapuriapu ja naapureista huolehtiminen on merkityksellinen osa kyläyhdistystoimintaa.
- Lukiolle on asennettu kaksi porrashissiä. Kaikki kerrokset ovat saavutettavissa myös pyörätuolilla liikuttaessa. Remonttien yhteydessä tarkastellaan systemaattisesti esteettömyyden edistämistä.
- Liikenneturvallisuutta on edistetty muuttamalla rantatie kävelykaduksi, Kirkkoniementien yli on tullut suojatie. Näin on saatu lisättyä koulu- ja työmatkaturvallisuutta Kalliolan koulun suuntaan.
- Katuvalaistusta on uusittu LED-tekniikkaan, mikä on lisännyt valotehoa (säästää myös energiakustannuksia).
- Kaavatiestön päällysteitä on uusittu.
- Kunnan kiinteistöjen sisäilmahaittoja on korjattu.

- Puulan seutuopistolla on ollut vuonna 2024 jaossa 85 opetushallituksen myöntämää opinto-seteliä, jonka arvo oli 20 €. Setelit jaetaan opetushallituksen kriteereiden mukaisesti. Niitä ovat mm. maahanmuuttajat, joiden kotikunta on Suomessa, työttömät, henkilöt, joilla ei ole perusopetuksen jälkeistä koulutusta ja jotka eivät kuulu oppivelvollisuuden piiriin, henkilöt, joilla on oppimisvaikeuksia, eläkettä saavat henkilöt, jotka eivät ole ansiotyössä. Opintoseteleitä myönnetään 1 kpl / hlö yksittäiseen kurssimaksuun. Setelit myönnetään hakujärjestyksessä, kun kriteerit täyttyvät.
- Puulan seutuopisto tarjoaa kipinäedun, joka kohdistuu toimeentuloasiakkaille. He voivat osallistua maksutta opiston kursseille, joissa on vapaita oppilaspaikkoja. Etu ei koske taiteen perustusopetusta eikä musiikkikoulua.
- Kunnassa toimii yksitoista liikunta- ja urheiluseuraa, joiden toimintaan osallistuu, kausi huomioiden ottaen, suuri joukko eri ikäisiä liikunnan harrastajia.
- Liikuntapaikoilla kävijäkertoja on ollut vuoden 2024 aikana n. 133 000.
- Kulttuuritoimi on järjestänyt vuoden 2024 aikana 14 erilaista tapahtumaa, joihin on osallistunut 1080 henkilöä.
- Elokuvateatteri Kangastuksessa oli näytöksiä vuoden 2024 aikana 95 ja niissä kävi yhteensä 2848 katsojaa.
- Kirjasto on järjestänyt vuoden 2024 erilaisia tapahtumia 73 ja niihin on osallistunut yhteensä 3610 henkilöä. Oppitunteja ja käyttäjäkoulutuksia on vuoden aikana järjestetty 102 ja niihin on osallistunut yhteensä 1577 henkilöä.
- Kunta on päivittänyt palvelujaan palvelutietovarantoon, josta ne linkittyvät Eloisan palvelutarjottimelle sekä Sähköiseen perhekeskukseen.

3.5 Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi vuonna 2024

Arjen turvallisuuden edistäminen

Perhetupatoiminta on vakiinnuttanut asemansa ja se toimii säännöllisesti useamman toimijan yhteistyönä.

Koulunuorisotyö on lisääntynyt ja oppilashuollon kanssa tehtävä työ on tiivistynyt. Yksilövalmentaja ja etsivä nuorisotyö tekee yhteistyötä perusnuorisotyön kanssa.

Elintapaohjausta tarjotaan työikäisille Eloisan, työterveyden ja kunnan toimijoiden kautta.

Kunnassa tarjotaan ikäihmisille monipuolisesti matalan kynnyksen ryhmätoimintaa. Liikunnan harrastamista tuetaan edullisilla käyttömaksuilla ja maksuttomilla tilojen käytöllä.

Hyvän elämän edellytykset

Kunnassa on mahdollisuus harrastaa monipuolisesti. Harrastamisen Suomen mallin harrastusryhmät kokoontuvat heti koulupäivän jälkeen. Puulan seutuopisto, Mikkelin musiikkiopisto, 4H sekä monet eri liikuntaseurat tarjoavat harrastamisen mahdollisuuksia.

Kunta tarjoaa nuorille kesätöitä. Työllisyyspalveluiden saatavuus on ollut hyvä.

4H tarjoaa nuorille myös monipuolista tukea mm. työllistymiseen liittyen, sekä työllistää paikallisia nuoria.

Tyhy-toimintaa kunnan sisällä toteutetaan yhteisesti pari kertaa vuodessa. Yksiköissä on myös omia tyhy-tapahtumia.

Ehkäisevän päihdetyön ”työrukkanen” aloitti toimintansa syksyllä 2024. Ehkäisevää päihdetyötä kohdennetaan kaikenikäisiin. Tavoitteena on seurata paikallista päihdetilannetta ja uusia, esille nousevia ilmiöitä. Tavoitteena on tiedottaa ilmiöistä ja käydä sekä ylläpitää faktoihin perustuvaa keskustelua. Muita keskeisiä tehtäviä ovat EPT-työn osaamisen vahvistaminen (koulutukset), käytännön toteuttaminen tiiviissä yhteistyössä Eloisan kanssa.

Onnikan käyttö kysynnän mukaan on toimivaa. Yhteiskuljetuksille ei muutaman kokeilun perusteella ole tarvetta.

Osallistavuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen

Varhaiskasvatus huomioi toiminnassaan lasten kiinnostuksen kohteet. He tekevät myös tiivistä yhteistyötä vanhempien kanssa ja perheitä kohdataan erilaisissa tapahtumissa. Vanhempainilat mahdollistavat myös kiireettömät kohtaamiset.

Alakoulujen oppilaskunnat toimivat oppilaiden äänenä henkilöstön suuntaan. Yhteistyötoimintaan kuuluu kouluvastaava ja oppilaiden vanhempia, jotka yhdessä suunnittelevat erilaisia tapahtumia.

Yläkoululla toimii myös oppilaskunta, mikä ottaa kantaa mm. kouluilla tapahtuviin uudistuksiin.

Nuorisovaltuusto toimii nuorten äänenä myös valtuustossa. He suunnittelevat tapahtumia nuorisotilalle yhteistyössä nuorisotoimen kanssa.

Vanhus- ja vammaisneuvoston rooli ikäihmisten ja vammaisten äänenä toimimisessa on keskeinen.

Kuntalaisille ei järjestetä säännöllisesti avoimia keskustelutilaisuuksia.

4 HYVINVOINTIKERTOMUKSESTA NOUSEVAT KOKO VALTUUSTOKAUTTA KOSEKVAT HUOMIOT JA TOIMENPIDE-EHDOTUKSET

- 1. Koulunuorisotyö on saatu hyvin käyntiin ja yhteistyö oppilashuollon kanssa on sujuvaa.** Tulevaisuudessa on kiinnitettävä edelleen huomiota nuorisotyön resurssien riittävyyteen ja toiminnan jatkuvuuteen.
- 2. Työikäisten elintapaohjauksen vahvistaminen** yhteistyössä Eloisan kanssa. Kuntalaisten elintapaohjauksen menetelmiä kehitetään ja siihen käytettäviä resursseja konkretisoidaan. Kehitetään/kannustetaan matalan kynnyksen liikuntaharrastuksiin.
- 3. Osallisuussuunnitelma toteutetaan kuntatasolla vuoden 2025 aikana.**

Säännöllisten, avoimien keskustelutilaisuuksien organisointi ja kirjaaminen hyvinvoinnin vuosikelloon. Osallisuussuunnitelma osaksi kunnan palvelujen kehittämistä.

4. **Toimivien työllisyyspalveluiden turvaamisesta** myös tulevina vuosina on huolehdittava.
5. Voisiko **lähellä.fi -palvelua hyödyntää** harrastusoppaana?
6. **Lasten, nuorten ja perheiden elintapaohjauksen kehittäminen.** Liikkumisen lisääminen koulupäivän aikana ja matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien lisääminen. Myös aikuisväestön elintapaohjaukseen tulee kehittää yhteistyössä Eloisan kanssa.
7. **Yläkoululaisten ahdistuneisuus on lisääntynyt vuodesta 2021 (23,2%) vuoteen 2023 ollen 25,8 %.** Lukiolaisten luvut ovat vuonna 2021 olleet 11,6 % ja vuonna 2023 15,6 %. Ennalta ehkäisevään työhön tulee kiinnittää huomiota ja mahdollistaa resursseja.
8. **Nuorten elintapaohjauksen merkitys heidän kokonaishyvinvointiinsa.** Yläkoulu- ja lukio-ikäisten vähäinen uni, ahdistuneisuus mielen hyvinvoinnin haasteet ovat hieman lisääntyneet viimeisten vuosien aikana, vaikka kokonaisuudessaan terveydentilansa kohtalaiseksi tai heikoksi tuntevien määrä on laskenut. Koulu tekee hyvinvointityötä opetusohjelmassaan koko ajan, mutta harrastustoiminnoissa kokonaishyvinvointiin tulee kiinnittää entistä enemmän huomiota.
9. **Vammaispalvelulaki on uudistunut.** Tekeekö Eloisa vammaispoliittisen asiakirjan vai tulee kunnan huomioida asia tarkemmin omassa hyvinvointisuunnitelmassaan?
10. **Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluista tiedottamiseen** on kiinnitettävä huomiota ja sitä on tehostettava. Kunnan nettisivut tulee päivittää koskemaan myös hyvinvointia.
11. **Asuinalueiden viihtyisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen.** Kunta huolehtii yhdessä asukkaidensa kanssa esteettömästä ja turvallisesta toiminta- ja elinympäristöstä sekä asukkaiden turvallisesta arjesta.
12. **Hyvinvointityö** osaksi kunnan strategista suunnittelua. Tuloksellinen hyvinvointityö on tiivistä, poikkihallinnollista yhteistyötä.
13. **Hyvinvointisuunnitelmaan kirjattavien toimenpiteiden tarkempi vastuuttaminen,** jolloin hyvinvointityöstä tulee luonnollinen osa perustyötä kaikissa hallintokunnissa.

5 HYVINVOINNIN EDISTÄMISEN ERILLISOHJELMAT

Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma.

Etelä-Savon maakunnallinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

Etelä-Savon lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja sen paikallinen osuus.

Kotouttamisohjelma.

Kriisisuunnitelmat.

Oppilas- ja opiskelijahuollon suunnitelmat.

Osallisuusohjelma.

Pelastussuunnitelmat.

Turvallisuussuunnitelma.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelma.

Työhyvinvointisuunnitelma ja työturvallisuussuunnitelma.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat.

6 RAPORTIN VALMISTELUN AIKANA KUULTUJA ASiantuntijoita

Aalto Harri, vanhus- ja vammaisneuvoston puheenjohtaja
Aapajärvi Heidi, perhetyöntekijä, Eloisa
Brandt Markus, liikuntasihteeri
Hurmerinta, Laura, nuorisotyönohjaaja, Kangasniemen ev.lut. seurakunta
Juntunen Maisa, Koittilan seudun kyläyhdistys ry
Jyrinki Joel, nuorisosihteeri
Karjalainen Klaus, alakoulujen rehtori
Kiviaho Hanna, LiTM (liikunta, terveystieto)
Koskinen Kaija, opistosihteeri, Puulan seutuopisto
Lahikainen Marita, Geriatrisen arviointiosaston ja Sote-aseman vastaanoton palveluesihenkilö, Eloisa
Laitinen Hanne, työterveyshoitaja, Pihlajalinna
Laitinen Kiti, lastenohjaaja, Kangasniemen ev.lut. seurakunta
Lankinen Jaana, yksilövalmentaja
Lauttaanaho Jaana, toiminnanjohtaja, Pieksämäen seudun 4H-yhdistys ry
Lyyra Heidi, Mikkelin musiikkiopisto
Manninen Kalle, kunnaninsinööri
Manninen Paula, FM (saksa, ruotsi)
Mälkki Merja, yläkoulun ja lukion rehtori
Pylvänäinen Johanna va. varhaiskasvatuksen johtaja
Savolahti Marja-Riitta, palveluesihenkilö, neuvola ja opiskeluhuolto, Eloisa
Tanttu Ulla, Vaimosniemi-Reinikkala kyläyhdistys ry

7 KERTOMUKSEN KÄSITTELY JA HYVÄKSYMINEN

Hyvinvointityöryhmä 6.3.2025

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 14.3.2025 §14

Nuorisovaltuusto 17.3.2025

Kunnanhallitus 31.3.2025 §55

Lape-työryhmä 13.5.2025

Kunnanvaltuusto 19.5.2025 §15

Vanhus- ja vammaisneuvosto 22.5.2025 §16